

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 148/2020-60

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mgr. Marek Benedik, s. r. o., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Marek Benedik, vo veci namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 218/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 404/2010 a sp. zn. 14 Co 37/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 37/2015 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 640,66 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatšesť centov) na účet Advokátskej kancelárie Mgr. Marek Benedik, s. r. o., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu, s'ťažnostná argumentácia a rekapitulácia vyjadrení účastníkov konania

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal 28. apríla 2020 na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 218/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 404/2010 a sp. zn. 14 Co 37/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“).

2. Z obsahu podanej ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľ podal 12. apríla 2006 okresnému súdu žalobu, domáhajúc sa uloženia povinnosti žalovanej

(obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá je vydavateľom týždenníka [REDAKOVANÉ]) ospravedlniť sa sťažovateľovi za obsah článku uverejneného v týždenníku z 9. januára 2006 z titulu porušenia práva na ochranu osobnosti. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo 16. júna 2009. V poradí prvým rozsudkom z 22. októbra 2009 okresný súd uložil žalovanej povinnosť ospravedlniť sa sťažovateľovi za článok uverejnený v č. 2/2006 časopisu [REDAKOVANÉ] z 9. januára 2006, čím rozhodol zjavne *ultra petitem*. Obe strany podali proti prvému rozsudku odvolanie a krajský súd uznesením č. k. 14 Co 404/2010-444 z 25. augusta 2011 tento rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu jeho zjavnej nepreskúmateľnosti. Ďalšie pojednávanie vo veci sa konalo 24. októbra 2012 a uznesením zo 7. novembra 2012 bola pripustená zmena žalobného petitu. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom zo 14. mája 2014 zamietol žalobu. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie. Konanie je na krajskom súde vedené pod sp. zn. 14 Co 37/2015 a k 30. máju 2019 nebolo právoplatne skončené. Z tohto prehľadu vyplýva, že napadnuté konanie trvá viac ako 13 rokov. Porušenie označených práv sťažovateľa spôsobuje už samotná dĺžka konania, ktorú nemožno ničím ospravedlniť.

3. Podľa sťažovateľa nejde o zložitú vec, ochrana osobnosti je bežnou agendou súdov, právna úprava je stručná, jednoduchá, nekomplikovaná a existuje bohatá judikatúra súdov. Súd nebol konfrontovaný so žiadnou skutočnosťou odôvodňujúcou také zdĺhavé konanie. K správaniu účastníkov sťažovateľ uviedol, že bol aktívny, neprispel k dĺžke konania takým spôsobom, ktorý by mu mohol byť vytýkaný, resp. za ktorý by mohol znášať zodpovednosť. K postupu súdov uviedol, že sa nevyhli viacerým obdobiam nečinnosti, postupovali neefektívne a pomaly. Súd prvej inštancie zapríčinil zdržanie konania tým, že vydal už len z procesných dôvodov zjavne nesprávny (prvý) rozsudok. Sťažovateľ uviedol ďalšie nedostatky v 6 bodoch: (I) prvé pojednávanie bolo nariadené až po troch rokoch od podania žaloby; (II) pojednávania boli vedené neefektívne, prakticky nebolo vykonávané dokazovanie v merite veci; (III) prvý rozsudok v merite veci, ktorý súd prvej inštancie vydal, bol odvolacím súdom zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie len z procesných dôvodov; (IV) od vydania v poradí prvého rozsudku do jeho zrušenia uplynulo viac ako 1 a pol roka; (V) od zrušenia prvého rozsudku okresného súdu do vydania v poradí druhého rozsudku vo veci uplynuli viac ako 2 roky, ktoré boli naplnené neefektívnou

činnosťou okresného súdu, keď vykonal prakticky len jeden dôkaz; (VI) od vydania v poradí druhého rozsudku uplynulo viac ako 5 rokov. Konanie má (malo) pre sťažovateľa mimoriadny význam, požadoval morálnu satisfakciu za celkom bezdôvodný útok na jeho profesionálnu povesť a osobnú integritu.

4. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil tým, že 1. konanie v takejto jednoduchej veci trvá už viac ako 13 rokov, 2. okresný súd vydal zjavne nesprávny rozsudok, čím sa konanie úplne zbytočne predĺžilo, 3. osobitne ťažko znášal a znáša prieťahy v konaní, trpí stresom z viac ako 13 rokov trvajúceho konania, ktorého sa musí zúčastňovať, 4. cíti sa bezmocný zoči-voči orgánom, ktoré majú chrániť práva občanov, stratil vieru v právny štát a schopnosť súdu súdny spor vôbec správne rozhodnúť, 5. výsledok konania preňho v podstate stratil praktický význam (sama žalovaná na to upozornila), 6. na zbytočných prieťahoch sa podieľali súdy oboch inštancií, 7. takéto dlhé konanie v takej jednoduchej veci nemožno vzhľadom na okolnosti kvalifikovať inak ako *denegatio iustitiae*.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyniesol nález s vyslovením, že postupom okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 218/2006 a postupom krajského súdu vo veciach vedených pod sp. zn. 14 Co 404/2010 a sp. zn. 14 Co 37/2015 boli porušené označené sťažovateľove práva, a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 €, ktoré mu vyplatí okresný súd, ďalej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 €, ktoré mu vyplatí krajský súd, a napokon priznal sťažovateľovi náhradu trov konania.

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedov okresného súdu a krajského súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a oznámenie, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

6.1 Predsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. Spr 35/2020 z 25. mája 2020 oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

6.2 Predsedníčka okresného súdu uviedla, že v poradí druhý rozsudok bol potvrdený krajským súdom a právoplatnosť nadobudol 6. júna 2019. V ústavnej sťažnosti sa teda

neuvádzajú úplne presne údaje, že by nebola vec právoplatne do dnešného dňa ukončená. Sťažovateľ podal 6. augusta 2019 dovolanie a od 21. októbra 2019 sa spis nachádza na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). K vyjadreniu priložil chronologický prehľad úkonov okresného súdu, ktorý ústavný súd v podrobnostiach doplnil o údaje vyplývajúce z pripojeného spisu takto:

- 12. apríla 2006 – doručená žaloba o ochranu osobnosti;
- 16. októbra 2007 – výzva sťažovateľovi na úhradu súdneho poplatku za žalobu;
- 31. októbra 2007 – úhrada súdneho poplatku;
- 15. mája 2008 – stanovený termín pojednávania na 16. jún 2008;
- 9. júna 2008 – vyjadrenie žalovanej;
- 16. júna 2008 – sťažovateľovi krátkou cestou doručené na pojednávani vyjadrenie žalovanej, pojednávanie odročené na 27. jún 2008;
- 19. júna 2008 – žiadosť zástupcu sťažovateľa o odročenie pojednávania z dôvodu pobytu v zahraničí;
- 25. júna 2008 – vyjadrenie žalovanej k opodstatnenosti odročenia pojednávania;
- 27. júna 2008 – pojednávanie z dôvodu neúčasti sťažovateľa a jeho zástupcu odročené na 24. september 2008;
- 22. septembra 2008 – vyjadrenie sťažovateľa k podaniu žalovanej;
- 24. septembra 2008 – pojednávanie odročené na neurčito pre práceneschopnosť sudcu;
- 27. mája 2009 – stanovený termín pojednávania na 22. jún 2009;
- 3. júna 2009 – žiadosť zástupcu žalovanej o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávani;
- 19. júna 2009 – ospravedlnenie sťažovateľa a žiadosť o odročenie pojednávania;
- 22. júna 2009 – pojednávanie odročené na 14. september 2009 pre neúčasť strán;
- 14. septembra 2009 – vyjadrenie sťažovateľa, dokazovanie vyhlásené za skončené, odročené na účely vyhlásenia rozsudku na 7. október 2009;
- 6. októbra 2009 – oznámenie sporovým stranám o odročení vyhlásenia rozsudku na 14. október 2009 z dôvodu práceneschopnosti sudcu;
- 14. októbra 2009 – pojednávanie, sudca konštatuje, že nedošlo k vypracovaniu rozsudku a termín vyhlásenia rozsudku bol stanovený na 22. október 2009;

- 22. októbra 2009 – vyhlásenie rozsudku;
- 3. novembra 2009 – odvolanie sťažovateľa;
- 6. novembra 2009 – odvolanie žalovanej;
- 4. januára 2010 – uznesenie o vrátení časti súdneho poplatku sťažovateľovi, doručovanie odvolaní strán na vyjadrenie;
- 25. januára 2010 – vyjadrenie žalovanej;
- 8. februára 2010 – vyjadrenie sťažovateľa;
- 8. marca 2010 – doručovanie právoplatného uznesenia zo 4. januára 2010 daňovému úradu;
- 11. marca 2010 – výzva sťažovateľovi a žalovanej na úhradu súdneho poplatku za odvolanie;
- 13. októbra 2010 – vypracovanie predkladacej správy;
- 19. októbra 2010 – predloženie spisu krajskému súdu;
- 18. mája 2011 – nariadenie termínu pojednávania na 9. jún 2011;
- 25. mája 2011 – ospravedlnenie žalovanej a žiadosť o odročenie pojednávania;
- 2. júna 2011 – výzva advokátovi žalovanej;
- 7. júna 2011 – zrušenie termínu pojednávania, upovedomenie strán;
- 8. júna 2011 – odpoveď advokáta žalovanej na výzvu krajského súdu;
- 25. augusta 2011 – uznesenie krajského súdu o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa a vrátení veci na ďalšie konanie;
- 30. augusta 2011 – spis doručený okresnému súdu;
- 9. septembra 2011 – referát na doručenie uznesenia krajského súdu stranám;
- 18. októbra 2011 – po právoplatnosti rozhodnutia spis predložený sudcovi;
- 21. marca 2012 – žiadosť sťažovateľa o nariadenie pojednávania;
- 31. augusta 2012 – stanovený termín pojednávania na 24. október 2012;
- 24. októbra 2012 – na pojednávaní sťažovateľom predložený návrh na zmenu žaloby, sporové strany požiadali o časový priestor na dohodu, pojednávanie odročené na 10. december 2012;
- 7. novembra 2012 – rozhodnutie súdu o pripustení zmeny žaloby;
- 7. decembra 2012 – oznámenie účastníkom o zmene termínu pojednávania na 13. február 2013 z dôvodu práceneschopnosti sudcu;

- 13. februára 2013 – prejednanie veci, výsluch účastníkov, pojednávanie odročené na ďalší termín 29. apríla 2013 na účely predvolania svedka;

- 25. apríla 2013 – vyjadrenie sťažovateľa;

- 29. apríla 2013 – prejednanie veci, výsluch účastníkov, odročené na ďalší termín 4. septembra 2013 na účely opätovného predvolania svedka, ktorému sa nepodarilo doručiť predvolanie;

- 4. septembra 2013 – výsluch svedka, odročené na 3. október 2013 s tým, že účastníci predložia záverečné reči;

- 25. septembra 2013 – vyjadrenie sťažovateľa;

- 1. októbra 2013 – zrušenie termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti sudcu;

- 2. októbra 2013 – vyjadrenie žalovanej;

- 3. októbra 2013 – ospravedlnenie žalovanej, pojednávanie odročené na neurčito;

- 18. marca 2014 – stanovený termín pojednávania na 14. máj 2014;

- 14. mája 2014 – prejednanie veci, dokazovanie vyhlásené za skončené, vyhlásenie rozsudku;

- 9. júna 2014 – žiadosť zákonného sudcu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia, lehota predĺžená do 9. júla 2014;

- 22. septembra 2014 – referát na doručenie rozsudku zo 14. mája 2014;

- 10. októbra 2014 – doručenie rozhodnutia do spisovej kancelárie na expedovanie;

- 4. novembra 2014 – odvolanie sťažovateľa;

- 13. novembra 2014 – odvolanie sťažovateľa zasielané na vyjadrenie žalovanej;

- 26. novembra 2014 – vyjadrenie žalovanej;

- 16. januára 2015 – vypracovanie predkladacej správy;

- 22. januára 2015 – predloženie spisu krajskému súdu;

- 8. apríla 2019 – oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku;

- 16. apríla 2019 – rozsudok krajského súdu potvrdzujúci rozsudok okresného súdu;

- 20. mája 2019 – spis doručený okresnému súdu;

- 21. mája 2019 – doručovanie rozhodnutia účastníkom;

- 6. júna 2019 – právoplatnosť rozsudku;

- 19. júna 2019 – referát na vyznačenie právoplatnosti, štatistika, anonymizácia;

- 25. júna 2019 – uznesenie ukladajúce sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania;
- 2. augusta 2019 – spisová a poplatková kontrola;
- 6. augusta 2019 – dovolanie sťažovateľa;
- 13. augusta 2019 – výzva sťažovateľovi na úhradu súdneho poplatku za dovolanie;
- 13. septembra 2019 – úhrada súdneho poplatku;
- 26. septembra 2019 – dovolanie doručované na vyjadrenie žalovanej;
- 22. októbra 2019 – vyjadrenie žalovanej k dovolaniu;
- 24. októbra 2019 – vypracovanie predkladacej správy;
- 28. októbra 2019 – vyjadrenie žalovanej doručované na vedomie sťažovateľovi;
- 31. októbra 2019 – predloženie spisu najvyššiemu súdu;
- 4. februára 2020 – vrátenie spisu okresnému súdu ako predčasne predloženého;
- 6. februára 2020 – výzva zástupcovi na predloženie plnomocenstva na zastupovanie žalovanej;
- 17. februára 2020 – doloženie plnej moci;
- 17. apríla 2020 – opätovné predloženie spisu najvyššiemu súdu.

7. Predseda krajského súdu podaním sp. zn. 1 SprV 204/2020 z 11. júna 2020 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní o ústavnej sťažnosti. K obsahu ústavnej sťažnosti uviedol, že sa stotožňuje s vyjadreniami referujúcich sudkýň. JUDr. Beáta Jurgošová, ktorá referovala v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010, uviedla, že 19. októbra 2010 bola vec predložená do oddelenia civilných vecí a 12. januára 2011 bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie senátu 3 Co. Krajský súd 18. mája 2011 nariadil pojednávanie na 9. jún 2011, ktoré bolo z dôvodu ospravedlnenia neúčasti zástupcu sťažovateľa zrušené. Krajský súd 25. augusta 2011 vec prejednal bez nariadenia pojednávania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 214 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), rozsudok okresného súdu zrušil z dôvodu zjavnej nepreskúmateľnosti a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

7.1 Mgr. Barbora Barteková referujúca vo veci vedenej pod sp. zn. 14 Co 37/2015 uviedla, že vec nebola prejednaná a rozhodnutá v primeranej lehote z viacerých objektívnych dôvodov. V čase predloženia veci 22. januára 2015 mal senát

14 Co nevybavených 704 konaní. Prejednávaná vec bola zaradená do bežného poradia, keďže vzhľadom na predmet konania nešlo o konanie vyžadujúce osobitnú alebo výnimočnú rýchlosť podľa rozvrhu práce. Mgr. Barteková popísala personálne zmeny senátu (odchod jednej členky senátu do starobného dôchodku a prevzatie spisov po nej inou pridelenou sudkyňou v roku 2017, pracovanie senátu v neúplnom zložení pri plnom nápade vecí na prelome rokov 2018 a 2019, prevzatie oddelenia po jednej členke senátu v marci 2019). Poukázala na dlhodobé pracovanie senátu s vysokým počtom nevybavených vecí. Predmetnú vec referujúca sudkyňa naštudovala ihneď, ako jej to pracovná zaťaženosť dovoľovala, a úkon smerujúci k vybaveniu veci (nariadenie termínu verejného vyhlásenia rozsudku) vykonala 8. apríla 2019, o odvolaní sťažovateľa bolo rozhodnuté 16. apríla 2019 a spis bol vrátený okresnému súdu 20. mája 2019.

8. Podaním zo 16. júna 2020 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľa na repliku k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu. Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení z 10. júla 2020 uviedol, že súhlasí s rozhodnutím bez verejného pojednávania. Ohradil sa proti tvrdeniu o neuvedení presných údajov v ústavnej sťažnosti, poukázal na právoplatné neskončenie konania a na nedoručenie rozhodnutia krajského súdu zo 14. mája 2019 v čase podania ústavnej sťažnosti, teda po 13 rokoch trvania konania. Právoplatné skončenie konania po podaní ústavnej sťažnosti považoval za právne bezvýznamné. Vyjadril potrebu zohľadniť celkovú dĺžku konania. Okresný súd opodstatnenosť ústavnej sťažnosti z vecného hľadiska nespochybnil, jeho chronologický prehľad úkonov potvrdzuje sťažovateľom popísaný priebeh konania a výskyt dlhých období nečinností, resp. neefektívnej a pomalej činnosti. Krajský súd nepoprel opodstatnenosť ústavnej sťažnosti a priznal zbytočné prietahy. Sťažovateľ upozornil na rozpor vyjadrenia krajského súdu s judikatúrou ústavného súdu, že veci týkajúce sa ochrany osobnosti nie je potrebné prejednať urýchlene. Dôvody pre také dlhé trvanie konania uvedené krajským súdom sa týkajú organizácie činnosti súdu a množstva prejednávaných vecí. Pri prvom konaní na krajskom súde len pridelenie veci odvolaciemu senátu trvalo takmer tri mesiace. Nariadenie pojednávania bolo nadbytočné vzhľadom na povahu väd prvého rozsudku, krajský súd mohol rozhodnúť aj bez pojednávania, čo napokon aj urobil. Poukázal

na rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa nadmerného množstva (nevybavených) vecí v súvislosti s uplatnením práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

II.

Relevantná právna úprava a východiská ústavného súdu

10.1 Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

10.2 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10.3 Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

11. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

12.1 Základnou povinnosťou súdu a zákonného sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli

ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca bol podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, bol súd prvého stupňa podľa § 226 OSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

12.2 Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý v čl. 17 upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (Súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb). Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 218/2006 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010

13. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o ochranu osobnosti vedenom pod sp. zn. 8 C 218/2006 a postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010 a sp. zn. 14 Co 37/2015 došlo, resp. dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva

na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takto bol predmet konania vymedzený uznesením o prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

14. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06) sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú.

15. V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto ústavná sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06). Táto prax ústavného súdu bola odobrená aj Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo viacerých konaniach vedených proti Slovenskej republike, napr. Obluk proti Slovensku, bod 61, resp. Mazurek proti Slovensku z 3. 3. 2009 k sťažnosti č. 16970/05.

16. Okresný súd v napadnutom konaní ešte pred doručením ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu meritórne rozhodol o žalobe sťažovateľa. Rozsudok zo 14. mája 2014 riadne doručil sťažovateľovi. Po následne podanom odvolaní rozhodoval v konaní krajský súd rozsudkom zo 16. apríla 2019, ktorý bol doručený sťažovateľovi a právoplatnosť nadobudol 3 dni po podaní ústavnej sťažnosti. Opísaným postupom bola úloha okresného súdu v odstránení právnej neistoty sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu naplnená už niekoľko rokov pred podaním ústavnej sťažnosti. Navyše s účinnosťou

od 1. júla 2016, teda po podaní odvolania sťažovateľa a v období, keď sa vec nachádzala na krajskom súde, došlo k zmene právnej úpravy civilného súdneho procesu v tom smere, že krajský súd ako odvolací súd mal povinnosť sám rozhodnúť vo veci a nemohol odvolaním napadnutý nový rozsudok okresného súdu zrušiť a vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, pretože už predtým raz zrušil rozsudok okresného súdu (§ 390 CSP). Z toho dôvodu ani teoreticky nemohlo prichádzať do úvahy, že by okresný súd mohol ďalej v budúcnosti rozhodovať vo veci samej po rozhodnutí krajského súdu.

17. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v čase, keď už tento prostriedok nápravy vo vzťahu k napadnutému konaniu okresného súdu nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel. Okresný súd už nemohol porušovať navrhovateľove práva postupom predchádzajúcim predloženiu odvolania krajskému súdu. Po vrátení spisu po rozhodnutí o odvolaní okresný súd priebežne vykonával úkony smerujúce k tomu, aby konečné rozhodnutie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť (doručovanie) a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. Po právoplatnom skončení veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, podal sťažovateľ dovolanie, okresný súd vykonáva úkony súvisiace s dovolacím konaním priebežne. Podľa prehľadu úkonov súdu nie je možné v jeho postupe spozorovať neprimerané časové obdobia, resp. zbytočné prietahy. Od podania dovolania do predloženia najvyššiemu súdu prebehli necelé 3 mesiace, čo je možné považovať za primeraný čas. Úkony súdu boli v tomto čase efektívne. Tieto dôvody v súhrne svedčia o neopodstatnenosti námietok sťažovateľa smerujúcich k tvrdenému porušeniu ním označených práv postupom okresného súdu.

18. Krajský súd v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010 (konanie o odvolaní proti prvému rozsudku okresného súdu) rozhodol uznesením z 25. augusta 2011, preto vzhľadom na dátum podania ústavnej sťažnosti (3. júna 2019) nemohol byť porušovateľom označených práv sťažovateľa. Vrátením spisu okresnému súdu (30. augusta 2011) bola jeho úloha spočívajúca v povinnosti rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa splnená. Stav právnej neistoty sťažovateľa vo vzťahu k tomuto konaniu netrval a ústavná sťažnosť nesmeruje v tejto časti proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu. Účel základného práva podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy nie je možné dosiahnuť ústavnou sťažnosťou po právoplatnom skončení konania na krajskom súde.

19. Vzhľadom na závery uvedené v bodoch 14 až 18 ústavný súd v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 404/2010 zistil neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti sťažovateľa. To by ústavný súd za iných okolností viedlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej. Keďže však bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie ako celok, bolo na mieste v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovieť (bod 4 výroku nálezu).

III.2 K postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 37/2015

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

21. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ide v napadnutom konaní o občianskoprávne konanie o ochranu osobnosti, v ktorom sa sťažovateľ domáha uverejnenia ospravedlnenia v navrhovanom znení. Vo všeobecnosti ide o štandardnú agendu súdov prvej inštancie a druh konania, ktorého povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (mutatis mutandis I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, II. ÚS 71/2016). V tomto prípade nezistil ústavný súd

prvok faktickej alebo právnej zložitosti, neargumentoval tak ani žiadny z účastníkov. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. V napadnutom konaní žalobu a aj odvolanie proti vydanému rozsudku podal sťažovateľ, právoplatné ukončenie sporu preto preňho nepochybne subjektívne malo význam.

22. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadne prispenie správania sťažovateľa k dĺžke trvania konania na krajskom súde.

23. Pri napadnutom konaní krajského súdu (rozhodovanie o odvolaní proti druhému rozsudku okresného súdu) je možné už hneď pri prvom pohľade konštatovať zjavne neprimeranú dĺžku konania (4 roky 3 mesiace). Neprimeranosť priznal aj predseda súdu, odôvodňujúc ju objektívnymi dôvodmi (zmeny v zložení senátu, pracovná zaťaženosť pre dlhodobo vysoký počet nevybavených vecí).

24. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu spočívajúcu v argumentácii o množstve vecí a zmenách v obsadení senátu krajského súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

25. Ústavný súd si na tomto mieste dovoľí uviesť vo vzťahu k vyjadreniu predsedu krajského súdu, podľa ktorého nešlo o konanie, ktoré by malo prebiehať s osobitnou alebo výnimočnou rýchlosťou, že bolo potrebné prihliadnúť na tú okolnosť, že konanie vo veci samej trvalo v čase predloženia veci krajskému súdu už 8 rokov a 9 mesiacov. Ústavný súd zdôrazňuje, že išlo o druhé predloženie spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní

proti rozsudku vo veci samej, čo mal krajský súd zohľadniť aj pri posudzovaní poradia vybavovania jednotlivých vecí. Ústavný súd podotýka, že celková dĺžka konania môže byť dôvodom aj na prípadné prijatie osobitných opatrení orgánov riadenia a správy súdu umožňujúcich (bez zásahu do rozhodovacej činnosti súdu) priebežné sledovanie plynulosti konania v takýchto veciach, prípadne aj ich prednostné vybavenie (IV. ÚS 137/2019).

26. Podľa názoru ústavného súdu sú zistené skutočnosti postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná. Postupom krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že označené práva sťažovateľa porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu). Sťažovateľovi je možné vytknúť, že sa nedomáhal ochrany svojich práv skôr ako po vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu a tri dni pred dorúčením jeho písomného vyhotovenia.

IV.

Príkaz konať

27. Sťažovateľ sa nedomáhal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu alebo krajskému súdu konať. Keďže krajský súd po vydaní rozsudku zo 16. apríla 2019 vrátil spis okresnému súdu, nemalo by žiadny význam prikázať mu ďalej konať. V zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu ústavný súd neuloží príkaz konať, ak v čase jeho rozhodovania je konanie vo veci samej už právoplatne skončené. Príkaz konať preto neadresoval ústavný súd ani okresnému súdu, ktorý rozhodol už aj o náhrade trov konania a vec predložil najvyššiemu súdu.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

28.1 Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28.2 Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28.3 Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľ sa domáhal priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € proti každému z označených porušovateľov. Svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľ riadne odôvodnil (bod 4).

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri určení finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

31. Pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia prihliadol ústavný súd iba čiastočne na celkovú dĺžku konania vedeného na všeobecných súdoch, keďže za odôvodnenú považoval ústavnú sťažnosť iba vo vzťahu k postupu krajského súdu v konaní o odvolaní proti v poradí druhému rozsudku okresného súdu, ktoré trvalo 4 roky

a 3 mesiace, pričom toto konanie nebolo ovplyvnené potrebou vykonať akýkoľvek procesný úkon okrem samotného rozhodnutia. Ústavný súd na druhej strane zohľadnil, že predmetom konania bola žaloba o ochranu osobnosti, nešlo teda o prípad, že by sťažovateľ bol vyslovene odkázaný na výsledok predmetu konania, hoci preňho mal výsledok konania subjektívne iste mimoriadny význam. Prihliadnuc napokon aj na správanie sťažovateľa, ktorý dĺžku konania neovplyvnil, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznať finančné zadosťučinenie vo vzťahu ku krajskému súdu v sume 2 000 € podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu), čo zodpovedá rozhodovacej praxi ústavného súdu (porovnaj napr. III. ÚS 232/2017, IV. ÚS 298/2018, I. ÚS 183/2017, II. ÚS 663/2017).

32. Ústavný súd zároveň nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške prevyšujúcej ústavným súdom priznanú sumu, resp. priznať zadosťučinenie proti okresnému súdu. Toto rozhodnutie je obsiahnuté v bode 4 výrokovej časti nálezu.

VI.

Trovy konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľa, preto je dôvod na rozhodnutie aj o náhrade trov konania, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

34. Ústavný súd zastáva názor, že podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) patrí sťažovateľovi, vychádzajúc z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2018 vo výške 980 € a zo skutočnosti, že predmet sporu

nie je možné oceniť peniazmi, náhrada trov konania za dva úkony právnej služby v hodnote 163,33 €, ktoré podľa obsahu spisu právny zástupca preukázateľne vykonal v roku 2019, a to 1. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom podľa § 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky, 2. písomné podanie ústavnej sťažnosti podľa § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, a za jeden úkon právnej služby v hodnote 177 € vykonaný v roku 2020, a to písomné podanie na súde týkajúce sa veci samej podľa § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky. Zároveň mu patrí režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 30,22 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 640,66 € (suma 533,88 € bola zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty vo výške 106,78 €, pretože ústavný súd považoval za preukázané, že právny zástupca sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky).

35. Náhradu trov konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, keďže je mu možné pričítať porušenie práv sťažovateľa.

36. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

VII.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu